

nedergetrokken, of wel moet alle lagere existentie onder het hogere worden gesubsumeerd? Nu is het voorafgaand betoog u bewijs dat ik hen wraak, die in hun geestelijke vogelvlucht voor „de leliën des velds” en voor „het zand dat aan den oever der zee ligt” geen oog hebben. Voor het nil *humanum* a me alienum puto stel ik het nil *naturale* a nobis alienum in de plaats. Maar wat ik voor de sfeer van het geestelijke vindiceer is de zelfstandigheid van karakter, is een eigen principe, en diensvolgens het recht om tegen elk absoluut mechanisch, d.i. atomisch stelsel, niet alleen bedenkingen in te brengen, maar er van eigen standpunt critiek op uit te oefenen. Onderscheidenlijk ga ik ten opzichte van het Evolutie-stelsel daartoe over, voor wat het *aesthetisch*, het *ethisch* en het *religieuze* leven betreft.

Het *Aesthetisch schoone* is daarom voor de Evolutieleer een zoo gevaarlijke klip in de branding, omdat ze het *nut* als uitsluitend Selectie-motief geen oogenblik los kan laten, zonder haar mechanische wereldverklaring prijs te geven. Beproefd is dan ook het *schoon* uit het *nut* te verklaren, hoezeer hiertegen geheel de aesthetische ontwikkeling sinds Kant met zijn „wasm ohne Nutzen gefällt”, principiëel in verzet komt. De zaak zou dan deze zijn, dat in de dierenwereld het wijfje zich door schoone manlijke vormen voelt aangetrokken en daardoor aan den sierlijk gevormden man milder kans op voortteling van zijn geslacht bood. Een hypothese die *iets* zegt, maar niet veel. Vooreerst toch verzuimt ze op te merken, dat de sierlijke vorm, naar luid der Evolutie-theorie, eerst in den loop van jaarduizenden voltooid werd, en dat even schoon als de uitgegroeide vleugel is, even leelijk de stompjes moeten geweest zijn, waaruit hij allengs opschoot. Ten andere gaat deze selectie van het schoone door sexueele voorkeur bij de lagere dierenwereld ganschelijk niet door. En ten derde onderstelt ze schoonheidszin bij het wijfje, zonder ons deze feministische rijpheid mechanisch te kunnen verklaren. Toch heeft men gemeend, deze sexueele aesthetiek zelfs bij het plantenrijk te kunnen ontdekken. Schoone en geurende bloemen trokken meer dan onoogelijke en geurlooze insecten aan, van wier bezoek de bezwangering der plant afhing, en een aardbezie kon meer dan een mispel den vogel